

**Advies over het voorontwerp van besluit tot vaststelling
van de indienings- en adviseringsprocedure voor
voorstellen van nieuwe structuuronderdelen in het voltijds
secundair onderwijs**

Advies over het voorontwerp van besluit tot vaststelling van de indienings- en adviseringsprocedure voor voorstellen van nieuwe structuuronderdelen in het voltijds secundair onderwijs

1 Situering

Op 4 april 2007 ontving de Vlor een adviesvraag over het voorontwerp van besluit tot vaststelling van de indienings- en adviseringsprocedure voor voorstellen van nieuwe structuuronderdelen in het voltijds secundair onderwijs. Dit voorontwerp van besluit is een concretisering van onderwijsdecreet XVI dat de beoordeling van totaal nieuwe structuuronderdelen in het secundair onderwijs loskoppelt van de programmatieprocedure die voor de scholen van toepassing is.

2 Algemene uitgangspunten

De Raad Secundair Onderwijs ondersteunt het voornemen van de overheid om de procedure en criteria voor de beoordeling van voorstellen van nieuwe structuuronderdelen in het voltijds gewoon secundair onderwijs bij besluit vast te leggen. De raad beschouwt dit niet alleen als een uitvloeisel van artikel 7 van het decreet SO¹ (zoals gewijzigd door onderwijsdecreet XVI van 7 juli 2006), maar tevens als een initiatief om in deze aangelegenheid aan al de partners duidelijkheid en betrokkenheid te bieden. Bij de beoordeling van het ontwerpbesluit vertrekt de raad van het principe dat het introduceren van nieuwe structuuronderdelen innoveren betekent en dat daarvoor meer duidelijkheid, meer communicatie, meer ruimte voor maatwerk, meer interactie en overleg en meer steun zonder betutteling wenselijk zijn.

De raad vindt ook dat de beoordeling van voorstellen voor nieuwe structuuronderdelen van aanvraag tot beslissing door onderwijs beheerd moet worden en dat er voortdurend interactie moet zijn, niet alleen met al de betrokken onderwijspartners, maar ook met externe instanties die op basis van hun deskundigheid en betrokkenheid een bijdrage kunnen leveren. De procedure moet voldoende soepel zijn zodat het secundair onderwijs vlot kan inspelen op zowel maatschappelijke als onderwijskundige evoluties en verwachtingen. Ze moet ook toelaten dat het secundair onderwijs zich adequaat kan positioneren t.a.v. andere opleidingsverstrekkers.

Om de achtergronden van een aantal standpunten van dit advies goed te kunnen plaatsen hoort men het samen te lezen met de algemene uitgangspunten van het advies over het studieaanbod in het voltijds gewoon secundair onderwijs dat de raad tijdens dezelfde raadszitting van 27 april 2007 goedkeurde².

¹ Decreet van 14 juli 1998 houdende diverse maatregelen met betrekking tot het secundair onderwijs en tot wijziging van het decreet van 25 februari 1997 betreffende het basisonderwijs.

² RSO/RLE-GCO/ADV/009 van 24 april 2007.

3 Bedenkingen en advies

3.1 De criteria

De raad onderschrijft globaal de criteria die in artikel 5 van het ontwerpbesluit worden voorgesteld. De raad vindt het evident dat de criteria gezamenlijk worden toegepast (zie artikel 5, eerste lid), wat betekent dat niet alle criteria op elke aanvraag van toepassing zijn en dat de indieners van een dossier de gelegenheid hebben om accenten te leggen op één of meer criteria.

De raad heeft wel vragen bij het criterium in artikel 5, 4°, a) dat de inpassing van een nieuw structuuronderdeel in het bestaande studietoeraanbod beoogt. De raad volgt immers een omgekeerde redenering: niet het bestaande studietoeraanbod bepaalt de vernieuwing in het studietoeraanbod, maar de vernieuwing moet invloed kunnen hebben om het bestaande studietoeraanbod bij te sturen, zowel op het vlak van studierichtingen als van studiegebieden. Bij de invoering van een nieuw structuuronderdeel moet men immers durven nadenken over de eventuele schrapping of omvorming van bestaande structuuronderdelen. Het zou ook nodig kunnen zijn om een nieuw studiegebied in te voeren of om bestaande studiegebieden samen te voegen. Het is evident dat in dergelijke gevallen overgangsmaatregelen worden ingebouwd om de continuïteit van de studietoelopbaan van de leerlingen te vrijwaren.

3.2 De beoordelingscommissie

Artikel 3 bepaalt dat een commissie oordeelt over de voorstellen voor nieuwe structuuronderdelen en dat het oorspronkelijke voorstel en het rapport van de commissie worden voorgelegd aan de Vlor. Volgens de raad garandeert het ontwerpbesluit echter niet dat al de betrokken partners hun rol voluit kunnen spelen en daadwerkelijk aan het globale beoordelingsproces kunnen participeren, onder meer omdat ze geen gelegenheid hebben om op een volwaardige manier kennis op te bouwen in een bepaald dossier. De raad wijst daarvoor op onderstaande elementen:

- De raad twijfelt eraan of de in artikel 3, § 1 voorgestelde regeling de gelijke kansen van alle mogelijke indieners en partners wel vrijwaart. De overheid maakt altijd deel uit van de commissie, dus ook wanneer zij zelf een voorstel indient. Dat is echter in het ontwerpbesluit niet voorzien voor andere partners die een voorstel indienen. Ook deskundigen extern aan onderwijs worden altijd in de commissie betrokken. Volgens de raad moeten hierin onder meer de sociale partners worden begrepen.
- Artikel 3, §2 bepaalt dat de commissie de indiener van het voorstel kan horen. Vanuit de wenselijkheid van een transparant en participatief beleid dat mee door de basis kan worden gestuurd, vraagt de raad dat de indiener van een voorstel in elk geval door de commissie gehoord wordt en feedback van de commissie krijgt.
- De Entiteit Curriculum bepaalt de samenstelling van de beoordelingscommissie. De raad dringt er op aan dat er garanties bestaan dat de samenstelling van de commissie op een transparante wijze en numeriek evenwichtige wijze gebeurt en een objectieve behandeling van het voorstel mogelijk maakt. De raad vindt ook dat het rapport de namen van de commissieleden moet vermelden en dat dit gegeven expliciet aan het laatste lid van artikel 3 wordt toegevoegd.

De raad maakt in de beoordeling van nieuwe structuuronderdelen een onderscheid tussen enerzijds degene die ingediend en / of beoordeeld worden in opvolging van de screening van

een studiegebied en anderzijds de nieuwe structuuronderdelen bij de welke dit niet het geval is (zie hoofdstuk 3.5).

Op basis van zijn uitgangspunten, formuleert de raad, volgend voorstel voor de samenstelling van de commissie die de structuuronderdelen beoordeelt waarvoor het betrokken studiegebied nog niet is gescreend:

- 1 Aan het ontwerpbesluit wordt in artikel 3, § 2, 1° toegevoegd dat de onderwijsverstrekkers deel uitmaken van de commissie. Aan artikel 3, § 2, 2° wordt toegevoegd dat de sociale partners deel uitmaken van de commissie.
- 2 Indien de overheid niet aan deze vraag tegemoet komt, vraagt de raad dat er ten minste een regeling wordt uitgewerkt waardoor de beoordeling in de Vlor van nieuwe structuuronderdelen, die niet behoren tot een reeds gescreend of te screenen studiegebied, simultaan met de werkzaamheden van de commissie gebeurt (zie ook verder).

Voor wat betreft de screening van studiegebieden verwijst de raad naar hoofdstuk 3.5 van dit advies.

3.3 De timing

Artikel 6 bepaalt dat de regering over een voorstel, dat uiterlijk op 31 augustus werd ingediend, uiterlijk 31 december daaropvolgend beslist. De raad begrijpt de onderliggende beweegredenen van deze bepaling, maar stelt ook vast dat een vlotte afwerking van een voorstel (tot en met programmatie) binnen een redelijke termijn niet gegarandeerd wordt. Na de regelingen voor het goedkeuren van nieuwe structuuronderdelen gelden immers nog de bepalingen voor de uiteindelijke programmatie van deze structuuronderdelen in de scholen. Uit simulaties van de raad blijkt dat het ontwerpbesluit juridisch de mogelijkheid openlaat dat de hele cyclus van indienen tot programmatie in een school zeer lang kan duren (in het slechtste geval bijna 3 jaren³). Gezien de relevantie van nieuwe structuuronderdelen op onderwijskundig en maatschappelijk vlak, vindt de raad het onaanvaardbaar dat het secundair onderwijs lang zou moeten wachten vooraleer het deze vernieuwing kan realiseren, te meer omdat andere opleidingsverstrekkers intussen in de mogelijkheid zijn om dergelijke relevante structuuronderdelen op een veel soepeler manier te programmeren. De raad vraagt daarom dat er in het ontwerpbesluit garanties worden ingebouwd dat de regering over tijdig ingediende voorstellen veel eerder dan uiterlijk 31 december een beslissing neemt en dat zij dossiers, die in de loop van het jaar worden ingediend, niet tot 31 augustus laat wachten om nadien gegroepeerd te behandelen. Het is nodig dat goedgekeurde nieuwe structuuronderdelen in het daaropvolgende schooljaar geprogrammeerd kunnen worden.

3.4 De relatie met de programmatie

Gezien zijn specifieke thematiek bevat het ontwerpbesluit geen bepalingen over de programmatie van goedgekeurde nieuwe structuuronderdelen. Toch vindt de raad het nodig dat in dit stadium nagedacht wordt over een aantal consequenties van dit ontwerpbesluit

³ Worstcases scenario: Een voorstel voor een nieuw structuuronderdeel wordt ingediend in de loop van de maand november van jaar 0. Het dossier wordt omstreeks 31 augustus van jaar 1 aan de commissie doorgegeven en de Vlaamse regering beslist uiterlijk op 31 december van jaar 1. Het nieuwe structuuronderdeel wordt als een specifiek structuuronderdeel goedgekeurd en in januari van jaar 2 in de lijst van structuuronderdelen opgenomen. Voor de programmatie ervan doet een school een aanvraag in november van jaar 2. De school krijgt in het voorjaar van jaar 3 toestemming om te programmeren en kan het structuuronderdeel inrichten per 1 september van jaar 3.

voor de programmatie van de nieuwe structuuronderdelen en dat de overheid daarover uitsluitsel geeft. Die consequenties staan ook in verband met het timingprobleem dat de raad hierboven signaleert.

- Wanneer het voorstel door een bepaalde school of groep scholen werd ingediend, moeten deze scholen dan na de eventuele goedkeuring nog een aanvraag tot programmatie indienen of valt de beslissing over de programmatie tijdens de procedure over de goedkeuring van het nieuwe structuuronderdeel? Hoe worden andere scholen op de hoogte gebracht en hoe krijgen zij de gelegenheid om een aanvraag tot programmatie in te dienen ?
- Hoe verloopt de programmatieprocedure wanneer het voorstel niet door een school werd ingediend? Hoe gebeurt de bekendmaking van de goedkeuring en de eventuele vooruitzichten van de regering om een bepaald aantal programmaties toe te staan?
- De raad ondersteunt het principe dat voorstellen al dan niet voorwaardelijk of onder beding van beperkingen worden goedgekeurd. Instrumenten hiervoor kunnen het toekennen van het S-karakter of het organiseren van een proefproject zijn. Wanneer en hoe gebeurt in dat laatste geval de oproep tot het proefproject? Wanneer beslist de regering hierover? Wordt de Vlor hierover geïnformeerd en om advies gevraagd?

De raad vraagt de overheid om na te denken over een realistische en transparante procedure die alle scholen gelijke kansen biedt om aanvragen tot programmatie van pas goedgekeurde structuuronderdelen in te dienen of om deel te nemen aan een proefproject.

3.5 De rol van de Vlor

De raad waardeert de bepaling in artikel 4 van het ontwerpbesluit dat het advies van de Vlor over nieuwe structuuronderdelen wordt gevraagd. Hij betreurt echter ten eerste dat de Vlor pas in het laatste stadium van de beoordelingsprocedure zou worden betrokken en dan, overeenkomstig de bepalingen van het decreet op de strategische adviesraden, binnen een relatief korte periode een advies zou moeten formuleren. De raad heeft immers uit zijn voorbije werkzaamheden voor adviezen over nieuwe structuuronderdelen de ervaring dat het adviesvoorbereidend werk in deze aangelegenheid grondig moet gebeuren en dat daarbij een goede informatie- en kennisopbouw moet plaatsvinden. In bepaalde gevallen gaan deze werkzaamheden bovendien best gepaard met de screening van het betrokken studiegebied. In elk van de gevallen moet synergie tussen de werkzaamheden van alle betrokkenen een belangrijk criterium zijn en moeten parallelle circuits zoveel als mogelijk worden vermeden. De raad vraagt daarom dat de overheid met de Vlor afspraken maakt over een efficiënte en voor iedereen aanvaardbare taakverdeling in de werkzaamheden voor de beoordeling van voorstellen voor nieuwe structuuronderdelen. De raad maakt daarvoor een onderscheid tussen de werkzaamheden voor voorstellen die geen screening van een of meerdere studiegebieden vergen en die waarvoor dit wel het geval is.

Om zijn ontwerpadviezen over voorstellen voor nieuwe structuuronderdelen, waarvoor geen screening van een studiegebied nodig is, grondig en degelijk te kunnen voorbereiden, dringt de raad er op aan dat hij zijn werkzaamheden simultaan kan aanvangen met de commissie (of zelfs eerder). Ideaal zou zijn dat de voorbereidende werkzaamheden van de commissie en die van de Vlor in synergie zouden kunnen gebeuren en dat de Vlor het dossier van de indiener in de beginfase van het beoordelingsproces ontvangt. Zo beschikt de Vlor over voldoende tijd om zich voor te bereiden op de adviesfase die met de toepassing van artikel 4 in werking treedt en kan hij in deze aangelegenheid zijn rol ten volle vervullen. De raad gaat er ten stelligste van uit dat de Vlor over elk voorstel om advies zal worden gevraagd, ook

wanneer de commissie een negatief oordeel over het voorstel heeft. Om de synergie van de werkzaamheden te concretiseren vraagt de raad dat er zowel voor als na het beëindigen van de werkzaamheden van de commissie en van de Vlor overleg tussen beide instanties plaatsvindt.

Screening van studiegebieden

De Vlor heeft in het verleden al meermaals met succes de screening van een studiegebied ondernomen (zoals de studiegebieden Mode, Grafische communicatie en media, Land- en tuinbouw) en heeft hierin expertise opgebouwd. De samenstelling en de werking van de Vlor garanderen de betrokkenheid van alle partners die in deze aangelegenheid betrokken partij zijn. De Vlor is daarom van oordeel dat de screening best in de Vlor gebeurt. De raad stelt daarom voor dat tussen de overheid en de Vlor afspraken worden gemaakt over de lijst en de timing van de screeningsoperatie. De resultaten van een screening kunnen daarna worden gebruikt als een toetsingskader voor de beoordeling van nieuwe structuuronderdelen (waarin dan de beoordelingscommissie haar rol speelt zoals hierboven in 3.2 beschreven werd).

De Raad Secundair Onderwijs keurde dit advies unaniem goed op 24 april 2007. Er waren 21 stemgerechtigde raadsleden aanwezig.

Robert Lenaerts
secretaris

Patrick Weyn
voorzitter